

Keď odíde dobrý človek

V knihe „Večne spievajú lesy“ od Trygve Gulbranssen sa pri zmienke o smrti jednej postavy píše: „...No dobrí ľudia sú mocní. Stáva sa, že ďalej chodia po svete – žijú ich slová, skutky, no najmä zmýšľanie... Dobrí ľudia sú mocní nielen v živote, lež aj po smrti.“ V nedeľu 29. augusta 2010 tento svet opustila pani Johanna Vašková. Táto milá malá pani, ktorá sa minulý rok dožila pri plnom zdraví - telesnom i duševnom - 88 rokov, je čitateľom Hlasu Krakovian iste známa. Napísala množstvo krásnych článkov o svojich bohatých spomienkach na Krakovany. Vyznala sa zo svojej lásky k rodnej obci, hoci v nej prežila len niekoľko rokov. Až neuveriteľne živo si pamätala na každý dom a každú rodinu z čias, keď v Krakovanoch bývala. Krakovanom patrilo v jej srdci vždy čestné a nezastupiteľné miesto.

„Vždy na ne držala“, sú jej úprimné a skutkami naplnené slová o obci. Pamätala si na každý dom a jeho príbeh; kde mali pekné kone, kde ošípané, kde sa oplátilo na mlieko... Rada spomínala na pasenie husí, na slávnosť pri prvom otvorení ihriska, na večný boj detí medzi Krakovanmi a Strážami... Tak sme o nej a jej vzťahu k obci písali v Hlase Krakovian 04/2009.

Pani Vašková už nie je medzi nami. Ale jej slová, skutky a zmýšľanie sú silné a zostávajú s nami. Je len na nás, na ako dlho a ako silne nás zasiahnu jej myšlienky. „Internet bude v každom dome, ale také piesne, tance, kroje... Dedina musí ísť dopredu, pokrok a vyrovnanie rozdielov medzi dedinou a mestom sa nezastaví, ale dedina si má, ba musí, nechať všetko, čo ju robí peknou,“ uvažovala s obrovskou nádejou. A považujeme i my, každý sám za seba, čo pre mňa moja rodná obec znamená. Ako si ju vážim a ctím si jej zvyky, tradície? Čo robím preto, aby bola a aby bola pekná?

Iste je medzi nami veľa vzácných ľudí a veľa z nich aj potichučky, skromne a pokorne odišlo na onen svet. Každý by sme si vedeli teraz na niekoho blízkeho, či známeho spomenúť. Na susedu, s ktorou som sa tak rada rozprávala cez plot, na kamaráta z ulice, s ktorým sme si rozumeli, keď sme sa radili, čo a ako pestovať. Mama, otec, ktorých nám nik nikdy nenahradí. Ďakujeme však za to, že sme ich mali. Zostali nám po nich krásne spomienky a pocit, že nežili nadarmo. Tak ako pani Vašková. Slová, skutky a zmýšľanie. Žijú a budú žiť naďalej.

Česť jej pamiatke, česť ich pamiatke!

Mária VALOVÁ,
Michaela HAVRENTOVÁ

Optimálne teploty v každom ročnom období

Nové technológie, zmena klimatických podmienok, politické faktory a zvýšené požiadavky na komfort prinášajú nové výzvy pre techniku budov. Jej úlohou bude zabezpečiť optimálnu tepelnú pohodu rovnako počas vykurovacej sezóny, ako aj počas horúceho leta.

Plošné vykurovanie a chladenie

Pri plošnom vykurovaní sa využíva sálavý tepelný tok z ohrievanej plochy (podlahy, steny alebo stropu). Tieto plochy dosahujú mierne vyššiu povrchovú teplotu, a tak priamo vyžarujú teplo do okolitej miestnosti, na vnútorné zariadenie i nás ľudí. Takéto teplo je veľmi komfortné a dá sa prirovnať k teplu slnečných lúčov, ktoré nás príjemne zohrejú, aj v zimných mesiacoch pri veľmi nízkej teplote vzduchu okolo nás. Vykurovanie pomocou menej komfortnej konvekcie, t.j. prostredníctvom ohriateho vzduchu, tu tvorí na rozdiel od klasického radiátorového alebo teplovzdušného vykurovania podstatne menší podiel. Rozloženie tepla v miestnosti je od podlahy smerom nahor pomerne rovnomerné, čo ľudský organizmus vníma veľmi pozitívne a približuje sa k ideálnemu teplotnému profilu zistenému dlhodobým medicínskym výskumom. Plošné vykurovanie, či už podlahou, stenou, alebo stropom, prináša popri neporovnateľnom komforte prevádzkové úspory. Systém možno pri zachovaní tepelnej pohody prevádzkovať na nižšie priestorové teploty o 1 až 2°C, čo vedie k zaujímavým úsporám vykurovacích nákladov o 10-15%. Vďaka nízkym teplotám vykurovacej vody sa plošné vykurovanie optimálne kombinuje s alternatívnymi zdrojmi energie, akými sú solárne systémy alebo tepelné čerpadlá. Tieto pracujú potom s maximálnou efektívnosťou.

Chladenie budov

Chladenie sa, podobne ako v automobiloch, stáva nevyhnutnou súčasťou výstavby. Klasické klimatizačné systémy odbúrávajú vznikajúci pocit tepla prúdením studeného vzduchu. Prináša to veľmi negatívne efekty, ako je zvýšená hlučnosť a prúdenie príliš chladného vzduchu.

Princíp plošného chladenia spočíva v chladení veľkou plochou (predovšetkým stropov alebo stien) pomocou chladiacej vody cirkulujúcej v rozvodných rúrkach od klasickej klimatizácie potom prebieha medzi všetkými teplejšími objektmi v miestnosti, vrátane ľudského tela, vysálaním na chladiacu plochu (t.j. vyžarováním). Toto jemné veľkoplošné chladenie spĺňa najvyššie požiadavky na ideálny tepelný komfort. Navyše rovnaký systém môže v zime vykurovať a v lete chladíť.

Je všeobecne známe, že chladenie budovy je veľmi nákladné, najmä z dôvodu vysokých prevádzkových nákladov. Plošné chladenie je však výnimkou a predstavuje hospodárnu a ekologickú alternatívu. Vďaka relatívne vysokým teplotám chladi-

acej vody okolo 16-18°C sa výborne kombinujú s obnoviteľnými zdrojmi energie. Tieto teploty vie bez problémov zabezpečiť napríklad spodná voda alebo samotná zem v prípade hĺbkových sond. Ideálnu a ekonomickú možnosť ponúka napríklad využitie tepelného čerpadla pre vykurovanie a využitie primárneho okruhu (napr. hĺbkového vrtu alebo studne) na tzv. „pasívne chladenie“, ktoré funguje len so zanedbateľnými prevádzkovými nákladmi len pomocou chladu zeme, resp. spodnej vody.

Montážne systémy pre plošné vykurovanie a chladenie

Vynikajúci efekt pri vykurovaní zabezpečí podlahové vykurovanie, ktoré sa pri novostavbách stáva štandardom. Preto sa ako ekonomické riešenie ponúka podlahové chladenie (tým istým teplovodným podlahovým systémom pre vykurovanie), ktoré dokáže znížiť teplotu interiéru o približne 3°C oproti exteriéru. Dôvodom je limitovaný chladiaci výkon podlahy, ktorú nemožno príliš podchladiť. Spomenuté 3°C však prinášajú veľké zvýšenie komfortu, často pri minimálnych dodatočných investičných prevádzkových nákladoch.

Komfortnejším riešením pre chladenie je inštalácia stropného alebo stenového systému. Ak zamýšľate vykurovať i chladiť tou istou plochou, je využitie steny veľmi efektívne a úsporné riešenie. Nie je totiž potrebné budovať osobitný plošný systém pre vykurovanie a druhý pre chladenie. Aktívne steny musia byť smerom do miestnosti voľne bez nábytku, obrazov, či koberecov, preto treba včas naplánovať usporiadanie interiéru. Chladenie stropom predstavuje najkomfortnejšiu alternatívu plošného chladenia. Pociť jemného chladu bez prívianu je jedinečný a veľmi príjemný. Strop poskytuje spravidla dostatok chladiacej plochy a zároveň najvyšší výkon spomedzi plošných chladiení. Pre vykurovanie sa hodí spravidla len do nízko energických stavieb, kde napriek limitovanému výkonu s rezervou zabezpečí tepelnú pohodu.

Výhody plošného vykurovania a chladenia: vysoký komfort v lete aj zime, výrazná úspora prevádzkových nákladov, optimálna kombinácia s obnoviteľnými zdrojmi tepla a chladu (solár, tepelné čerpadlá a pod.), voľnosť pri zariadení interiéru, žiadne vírenie prachu, žiadne nepríjemné prúdenia studeného vzduchu pri chladení, úplne bezhlučná prevádzka.

Igor MACO

Ad: „Zem živiteľka, či trpiteľka?“

Dlho som uvažoval, či mám reagovať na článok listu čitateľa v Hlase Krakovian júl 2010, či si to zaslúži aj nejakú pozornosť. Na dôkladnú odpoveď a zhodnotenie by nestačili celé noviny, alebo aj väčšia kniha, v ktorej by bol zvýraznený egoizmus a karierizmus ľudí, slúžiacich diktátu jednej strany - KSČ.

Možno by stačilo reagovať iba krátko: „Nesúďme, aby sme neboli súdení.“ Na posúdenie a odsúdenie je len jedna „SPRAVODLIVOSŤ.“ Tá je neomylná, tá je nad nami.

Autor článku píše všeličo o situácii v poľnohospodárstve, niečo o histórii u nás. Bola to snaha niečo posúdiť, ale aj odsúdiť a potrestať. Autor píše o nepotrebanom omyle rozdeliť JRD československo-poľského priateľstva v Trebaticiach k 1.1.1991. Napadlo ma, prečo autor listu nenapísal najskôr o nepotrebanom omyle zlúčiť JRD k 1.1.1973 (podľa vzoru sovietskej gigantománie)?! Alebo, či vôbec nemalo byť potrestané zakladanie družstiev, a tým zrušenie zdravého roľníckeho stavu, ktorý sa mal ďalej vyvíjať prirodzene do väčších celkov typu západných fariem, kde nie je zdeformovaný vlastnícky vzťah a nie je nehospodárne počínanie a rozkrádanie.

Bol som v západnom Nemecku i Taliansku (tu som videl voľné ustajnenie, v ktorom u nás v Krakovanoch nakúpené mladé býčiky v ideálnych podmienkach vyrastali až do váhy 70-800 kg). Videl som tam, čo je ekonomické hospodárenie. Aj na našom JRD bol na návštevu pán Macháč, rodák zo Stráží, ktorý mal farmu pri Paríži a pochopil som, čo je ekonomické „gazdovanie“ na väčších i menších útvaroch. Aj po r. 1989 ušlo sa mi zotrvať v terajšom Nemecku niekoľko dní v obci s veľkosťou ako Krakovany. Obdivoval som úžasne dôkladný poriadok: cesty, chodníky, značenia, atď... Nevidel som tam ani jeden meter štvorcový neupraveného miesta a nekvalitnej práce, vonku, či vo dvoroch. Najviac som bol prekvapený, že v malej obci bolo dosť veľa vybudovaných hál rôznych firiem a závodov aj pekných obchodov a zariadení. Videl som tu aj veľké stádo na lúke sa pasúcich oviec i kravičiek. A to tu všetko žilo aj bez komunistickej revolúcie. To všetko sme po r.1945 zmeškali. Pracovitost slovenského národa bola zneužitá a choroba revolúcie trvá dodnes.

Existovalo rozhodnutie „súdruhov“ zlúčiť JRD Krakovany, Ostrov, Bašovce a Veľké Orvište. Vypracovaný bol o tom celý rozbor, ale u nás zahodený do koša. 7.12.1972 prišlo nové rozhodnutie (dôverné!) zlúčiť JRD Trebatice Krakovany, Stráže a Borovce k 1.1.1973. Tak rýchlo - o 5 minút dvanásť, všetko zmenili stranícki funkcionári, ktorým najmä išlo o to byť v hlavných funkciách nového JRD.

Je zaujímavé, že autor „Listu čitateľa“ chce niekoho odsúdiť a potrestať z rozdelenia JRD československo-poľského

priateľstva v Trebaticiach. Konkrétne neuviedol koho, ale myslel tým moju osobu, lebo tak sa vyjadril aj mne rovno do očí, a tak to aj širil. Mal som tú česť vtedy zastupovať chorého predsedu JRD, keď som obdržal zoznam 124 členov podpísaných na zozname, žiadajúcich osamostatnenie JRD Krakovany-Stráže. Na tomto zozname figuruje aj podpis autora listu v Hlase Krakovian júl 2010. Nepotrebuje to komentár, takisto ako i jeho vyjadrenie „satanské Jutrá“, na schôdzi občanov v KD, na ktorej sa diskutovalo o možnosti na tomto „hone“ postaviť priemyselné závody. O ich prínose pre obec bolo aj zbytočné diskutovať. Takisto je zbytočné písať i to, že do obce patrilo aj rozdelením JRD celé katastrálne územie pôdy, patriace obci Krakovany-Stráže, aby mi už nemusela znieť v ušiach veta jedného hlavného funkcionára družstva: „Naše chotárne hranice (trebatické) sa rozšírili od nevidíš do nevidíš.“ Postupne mala zaniknúť i obec Krakovany, keď páni súdruhovia už plánovali aj zlúčenie obcí.

Keď som v r. 1966 začal byť v Krakovanoch bezpartajným predsedom JRD - prvé, čo mi bolo ponúknuté, bolo postaviť štyri bytové jednotky, čo som s radosťou prijal, lebo čo sa v obci vybuduje, je na niečo dobré. Postavili sme ďalej garáže, dielne, kôlne, zmechanizovanú sýpku, doviedli plyn na družstvo, česačku, sušičku na chmeľ, výsadbou skrášľovali stredisko, mali sme plán budovy so sociálnym zariadením, a hlavne sme hospodárili bez dlhov. A to všetko padlo za obeť pre slávu niekoho iného. Nerobili sme zadarmo, iba prvý polrok, ale veľa aj ďalej, tak ako na svojom. Nemali sme panských šóferov a najazdené kilometre boli presne zdokumentované a zaplatené. Ja som v roku 1957 po ZVS v Čechách zanechal divízny futbal a čistú robotu a vrátil sa domov, do zakladajúceho sa JRD, kde som od samého začiatku ťažko pracoval ako závozník a ešte ťažšie ako skladník. A nielen na JRD. Ešte som si ani poriadne nezvykol na civil a už ma posadili na stoličku predsedu TJ a tam som robil dlhé roky, nielen „pána predsedu“. Ušlo sa mi aj v obci byť poslancom, v iných organizáciách, komisiách, brigádach, byť prísediacom na súdoch, kde som odmietol odmenu, pretože som bral plat funkcionára JRD. Svojej rodine sa mi veľa času neuchádzalo (ešteže mi život daroval takú dobrú manželku, že ma občas videla aj doma).

Po prečítaní listu čitateľa som mal

dojem, že ho písal nejaký obdivovateľ, prívržencov sovietskeho komunizmu. Pri rozdeľovaní družstiev bol pre mňa najdôležitejší moment zvládnuť rozdeľovaciu schôdzu ešte existujúceho zlúčeného JRD. Po schôdzi som si vydýchol. Splnil som požiadavku 124 ľudí podpísaných na ich požiadavke. Ďalej, hoci som sa snažil, už nebolo v mojich silách docieľiť a zabezpečiť, aby okrem kritikov, našli s aj naozajstní nasledovníci svojich otcov a dedov. Našli sa, len nepôsobili doma, lebo ťažko je byť prorokom doma, vo svojom.

To, že padol komunizmus, podobne ako všetci veľkí, ktorí chceli vládnuť celému svetu (cisári v starom Ríme, Napoleon, Hitler, Lenin, Stalin), a chceli zmeniť svet bez morálky, bez Boha, všetci padli, pominuli sa, zákonite a prirodzene. Preto som aj na zasadnutiach o rozdelení družstva na otázku prečo, odpovedal, že nie ja som to zavinil, ale život sám. V skutočnosti aj tu platili slová veľkého učiteľa Starého Zákona Gamaliela (profesora židovskej Sorbony a učiteľa sv. Pavla - vtedy ešte Šavla), ktorý sa vyslovil k prenasledovaniu apoštolov, prvých kresťanov: „Nechajte ich, lebo ak je s nimi Boh, tak ich nepremôžete.“ A to platí dodnes v malých i veľkých, i nenápadne menších, osobných i spoločenských prípadoch, lebo sa hovorí, že všetkého dočasu, ale Pán Boh naveky. A to je pravda, ktorá platí už najmenej 2010 rokov.

Ervin SEDLÁK

Výsledky referenda v obci

Referendum sa konalo v sobotu 18. septembra 2010.

Počet oprávnených občanov zapísaných v okrsku do zoznamu na hlasovanie: 1130, počet oprávnených občanov, ktorým sa vydali hlasovacie lístky: 397, počet odovzdaných hlasovacích lístkov: 397, počet odovzdaných platných hlasovacích lístkov: 395, počet odovzdaných neplatných hlasovacích lístkov: 2.

Otázka	počet hlasov	ÁNO	NIE
1.		333	55
2.		380	6
3.		361	24
4.		350	21
5.		270	91
6.		286	49